

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจนำเที่ยวที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี

นฤชล พิมลเอกอักษร

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อีเมล : bo.tu.n@hotmail.com

Received : September 22, 2020 Revised : November 17, 2020 Accepted : December 27, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจนำเที่ยวก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน และ 2) ศึกษาทักษะกระบวนการการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จากวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี จำนวนนักเรียน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน 3) แบบประเมินวัดทักษะกระบวนการการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจนำเที่ยวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี ที่มีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ทักษะกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิชาธุรกิจนำเที่ยว วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรีที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ธุรกิจนำเที่ยว นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

Learning Achievement of Travel Agency Business with Learning Management Project-Based for the First-Year Vocational Certificate Students at Siam Business Administration Nonthaburi Technological College

Naruchon Pimonekaksorn

Master of Education Instructional Design, Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail : bo.tu.n@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research were to 1) compare the learning achievement in Vocational Certificate Students travel agency business before and after learning from project-based learning management. and, 2) study learning process skills through project based on learning activities. The sample group used in this toward was 1st year vocational certificate students, The second semester of the academic year 2019 at Siam Business Administration Technological College, Nonthaburi. by a simple random sampling. The research instruments include: 1) obtained project-based learning management, 2) a learning Achievement test using project-lesson plans of, 3) and assessment form of project-based learning process skills. The research results revealed that: 1) The achievement in travel agency business of the first year students at the Siam Business Administration College of Technology, Nonthaburi, after learning through project-based learning management higher than before the studying with the statistical significance of 0.05. and 2) Learning process skills of first year vocational certificate students in travel agency business Department Siam Business Administration College of Technology, Nonthaburi, through project-based learning activities, were generally at the high

Keywords: Project-based learning management Travel Agency Business Vocational Certificate Students.

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมในบริบทรอบตัว และด้วยการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจ และสังคม โลกจากการปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 ทำให้ทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนของ ประเทศทั่วโลก ได้ตั้งเป้าหมายให้ประชากรมีทักษะ สมรรถนะและความสามารถเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับยุค 4.0 ประเทศไทยจึงกำหนดนโยบายการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ส่งผลด้านการจัดการศึกษาต้องผลิตและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้วยองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) และได้ กำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ เตรียมคนให้มีความรู้และทักษะการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 และกำหนดให้ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาได้รับการพัฒนาขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล มีคุณลักษณะนิสัยพฤติกรรมที่พึงประสงค์และอยู่อย่างพอเพียง มีองค์ความรู้ที่สำคัญ และทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการทำงาน ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

การจัดการเรียนการสอนไม่ใช่เพียงแค่ให้ความรู้เท่านั้น แต่ต้องพัฒนาทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยจัดการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้าง องค์ความรู้ และจัดกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) รวมทั้งต้อง มีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เด็กเรียนนอ้าองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ ทั้ง ต่อตนเองและสังคม

การจัดการศึกษาทางอาชีวศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ คำว่า วิชาชีพเป็นวิชาที่มุ่งประโยชน์ในการทำงาน หารายได้เพื่อการครองชีพ (ปราณี สงวนอยู่, 2559) ต้องมีการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพมีความชำนาญ ในการปฏิบัติ และรู้จักหาแหล่งวัสดุ คิดค้นทุนกำไร และจัดจำหน่าย โดยมีหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังมัธยมศึกษา ตอนต้นหรือเทียบเท่าด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และประชาคมอาเซียน เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนระดับฝีมือให้มีสมรรถนะ มีจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรม และจริยธรรม สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความกับต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระยังได้เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างหลากหลาย เน้นสมรรถนะเฉพาะด้านด้วยการ ปฏิบัติ สามารถเลือกวิธีการเรียนตามถนัด โอกาส และศักยภาพของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสสามารถเทียบโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งต่าง ๆ สถานประกอบการและสถานประกอบ อาชีพอิสระ สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน (บวร สายหยุด, 2560) มีจุดประสงค์คือ กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นกลุ่มประสบการณ์ หนึ่งที่มีมุ่งให้ ผู้เรียนมีนิสัยรักงาน เห็นประโยชน์ของการทำงาน ทำงานเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นำไปสู่การ ดำรงชีวิตที่ดี พึ่งตนเองได้และเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพอย่างมี และมีสาขาการท่องเที่ยวที่เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาทางอาชีวศึกษาแยกย่อยเป็นวิชาชีพธุรกิจท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้นำวิชานี้มาเนื่องจากเป็นวิชาที่ครอบคลุมเนื้อหา การจัดการเที่ยว ซึ่งการจัดการเรียนการสอนรายวิชาธุรกิจท่องเที่ยว เน้นการศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการ จัดนำเที่ยว การเขียนโครงการจัดนำเที่ยวประเภทและขั้นตอนการจัด รายการนำเที่ยว การสำรวจเส้นทาง การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การคิดค่าบริการ จัดนำเที่ยว จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ มุ่งเน้น ฐานสมรรถนะ (Competency-based) และการบูรณาการ (Integrated) ตรงตามจุดประสงค์รายวิชา มาตรฐาน รายวิชา คำอธิบายรายวิชา เร่งพัฒนาบทบาทของผู้เรียนเป็นผู้จัดการแสวงหาความรู้ (Explorer) เป็นผู้สอนตนเองได้ สร้างองค์ความรู้ใหม่

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งต้องการทักษะการบวนการในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้และกระบวนการ ผู้วิจัยได้ พยายามศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) มีความเหมาะสมที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาธุรกิจนำเที่ยว เนื่องจากการ จัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนรู้หรือการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน เพื่อให้ ผู้เรียนได้ค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนสนใจหรืออยากรู้คำตอบ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็น กระบวนการที่มีขั้นตอน มีการวางแผนและลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้คำปรึกษา จนในที่สุดผู้เรียนจะเป็นผู้ค้นพบคำตอบนั้น และเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้ค้นพบแก่สาธารณชน (อาทิตย์ เสนาวินธุ์, 2557)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการหรือโครงงานเป็นฐาน จึงเป็นแนวทางเลือกหนึ่งที่นักการศึกษาหลาย ท่านยอมรับว่าจำเป็นอย่างหนึ่งที่ครูผู้สอนทุกระดับการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ควรนำไปใช้เป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน โดยการให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ ด้วยตนเองด้วยการทำโครงการ ดังนั้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ครูมีอาชีพทุกคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ขั้นตอนจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียน เพราะกิจกรรมโครงการถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ ตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีที่สุด และยังเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนทุกคนสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้กับการเรียนการสอนในทุกรูปแบบ ทุกรายวิชา โครงงานเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาผู้เรียนยุค ใหม่ที่อยู่ในสังคมของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและหลากหลายในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมีความสามารถในการ เลือกสรรแต่สิ่งที่ดี ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับระดับ วัย และความสามารถของตนเอง รวมถึงความสามารถ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันจริงได้เป็นอย่างดี และกิจกรรมโครงการยังสามารถปฏิรูบบัณฑิตยุคใหม่ในสังคมไทยให้รู้จักสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืนที่เรียกว่า การศึกษาตลอดชีวิต (life-long education) (ลัดดา ศิลาน้อย และอังคณา ตุงคะสมิต, 2556) รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน กำหนดเรื่องที่จะศึกษา เลือกสิ่งที่ศึกษา หรือโครงการที่สนใจจะทำ เป็นการศึกษาดด้วยตนเองในสิ่งที่มีคล้ายคลึงเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงหรือสภาพปัญหาที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน เปิด โอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถความรู้ ความสามารถ ความคิดที่ลึกซึ้ง ได้ใช้ทักษะของตนเองในการทำงาน ตามความต้องการและถนัด ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด ความมีวินัยในตนเอง และความรอบคอบในการ ปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินรายวิชาธุรกิจนำเที่ยวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจจันทบุรี ปีการศึกษา 2561 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางหรือ ผ่านเกณฑ์ และจากประสบการณ์ในการเรียน การสอนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ รายวิชาธุรกิจนำ เที่ยวผู้วิจัยได้สำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นของนักเรียนที่ผ่านมา เป็น การสอนแบบปกติตามเนื้อหาในห้องเรียน นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาแต่ไม่ได้ลงมือทำหรือปฏิบัติ ซึ่งวิชาธุรกิจนำ เที่ยวมีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติหรือให้ลงมือทำจริง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา วิจัยเรื่องผลของการใช้การจัดการ เรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน วิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัย เทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจจันทบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจในเนื้อหา ง่ายขึ้น ลงมือปฏิบัติจริงและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการการเรียนรู้วิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรีที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรีจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ทักษะกระบวนการการเรียนรู้วิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรีที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน มีทักษะอยู่ในระดับสูง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (project based learning) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทำการศึกษาค้นคว้าและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการจัดทำโครงงาน และได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 6 ขั้นตอน คือ

1.1 ขั้นเริ่มต้นโครงงาน เป็นขั้นการกำหนดปัญหา หัวข้อ หรือประเด็นที่น่าสนใจในการทำโครงงาน ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเพื่อค้นหาและ กำหนดหัวข้อโครงงานที่ตนเองสนใจอยากจะทำ

1.2 ขั้นศึกษาค้นคว้าข้อมูล เป็นขั้นการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ โครงงานที่ผู้เรียนเลือกที่จะศึกษา ซึ่งรวมไปถึงการขอคำปรึกษาและรายละเอียดอื่น ๆ

1.3 ขั้นวางแผนโครงงาน เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องร่วมกันวางแผนการดำเนินงานว่าจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของการดำเนินโครงการและนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

1.4 ขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นการดำเนินงานตามขั้นตอนของแผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้

1.5 ขั้นสรุปและอภิปรายผล เป็นขั้นการสรุปผลการดำเนินโครงการว่ามีผลอย่างไร ดำเนินงานเป็นอย่างไร พร้อมทั้งอภิปรายผลถึงข้อค้นพบระหว่างการดำเนินโครงการเพื่อนำเสนอให้ ผู้อื่นได้รับทราบ

1.6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล ขั้นนี้เป็นการจัดเตรียมการนำเสนอผลการศึกษา โครงงานในรูปแบบการนำเสนอต่าง ๆ เช่น การแสดง การจัดนิทรรศการ การสาธิต เพื่อให้ผู้อื่นได้ ทราบถึงผลการดำเนินงานโครงการ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (project based learning) คือ ผลสำเร็จหรือความสามารถทางการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้หลังจากได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาธุรกิจนำเที่ยวที่ผู้สอนจัดขึ้น ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ทักษะกระบวนการเรียนรู้ทางการเรียนแบบโครงงานเป็นฐาน หมายถึง ทักษะทางความคิดที่นักเรียนใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ทักษะดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติและการฝึกฝนความคิดแล้วนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าการทำโครงงานให้สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยวัดทักษะกระบวนการเรียนรู้ทางการเรียนแบบโครงงานเป็นฐานของนักเรียนชั้นบูรณาการ โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 1) องค์กรความรู้ ความหมายและความสำคัญของธุรกิจนำเที่ยว 2) พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และ 3) แบบวัดทักษะการนำเสนอผลงานแบบโครงงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จากวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ทั้งหมด 2 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 60 คน โดยแต่ละห้องมีการจัดการเรียนการสอนแบบคณะกรรมการความสามารถทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จากวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 30 คน คือห้อง ปวช. 1/2 ซึ่งได้มาโดยใช้ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ใช้วิธีการจับฉลากโดยกำหนดให้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบใช้หลักความน่าจะเป็น (probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยได้ใช้หน่วยการสุ่มเป็นห้องเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้อง มีจำนวนนักเรียน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบใช้โครงงานเป็นฐานวิชาชีพนำเที่ยว และแบบประเมินวัดทักษะกระบวนการการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน

การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 หากคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการนำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นปีที่ 2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ โดยไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเคยเรียนวิชานี้แล้ว และนำผลคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายชื่อ ด้วยการวิเคราะห์แบบอิงเกณฑ์ ของเบรนนัน ซึ่งได้ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.50-0.73 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.40-0.80 แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 คูเดอร์

ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .944 และแบบประเมินวัดทักษะกระบวนการการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน หากคุณภาพของแบบประเมินทักษะโดยการนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมผู้เรียนก่อนดำเนินการทดลอง แนะนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน แนะนำวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน วิธีการทำแบบทดสอบ และแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแต่ละแผนการเรียนรู้
2. ขั้นดำเนินการทดลอง
 - 2.1 ทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน จำนวน 6 แผนรวมทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที
3. ขั้นดำเนินการทดสอบวัดทักษะกระบวนการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน หลังการนำเสนอผลงาน
4. ขั้นหลังเรียนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน ทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการจินำที่เกี่ยวข้อง
5. นำคะแนนทดสอบวัดทักษะกระบวนการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน มาทำการวิเคราะห์หาค่าระดับทักษะ
6. นำคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนเฉลี่ยทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน ประเมินทักษะกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานทางการเรียนวิชาการจินำที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการจินำที่เกี่ยวข้องก่อนเรียนและหลังเรียนแบบใช้โครงงานเป็นฐานนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม บริหารธุรกิจนนทบุรี โดยใช้สถิติทดสอบ t-test for dependent samples

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการจินำที่เกี่ยวข้อง ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 เทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี จากการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังตารางที่

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	30	22.42	3.565	26.815*	.000
หลังเรียน	30	41.17	2.729		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจนำเที่ยวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจจันทบุรี ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน โดยใช้สถิติทดสอบ t พบว่า มีค่า p-value เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธุรกิจนำเที่ยวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจจันทบุรี จากการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 22.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.565 ส่วนคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 41.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.729

2. ทักษะกระบวนการการเรียนรู้วิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจจันทบุรีที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน มีทักษะอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 2.75, S.D. = .082)

ตารางที่ 2 ทักษะกระบวนการการเรียนรู้วิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจจันทบุรีที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

รายการประเมิน	ระดับทักษะ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการวิเคราะห์	2.67	.272	สูง
ด้านการวางแผน	2.83	.169	สูง
ด้านการปฏิบัติงาน	2.80	.197	สูง
ด้านการนำเสนอโครงงาน	2.68	.169	สูง
รวม	2.75	.082	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการวิเคราะห์ทักษะกระบวนการการเรียนรู้วิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรีที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.75, S.D. = .082$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ในระดับสูงทุกด้าน ทักษะที่อยู่ในระดับสูงที่สุดเป็นลำดับแรก คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 2.83, S.D. = .169$) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 2.80, S.D. = .197$) และด้านการนำเสนอโครงงาน ($\bar{X} = 2.68, S.D. = .169$) ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการวิเคราะห์ ($\bar{X} = 2.67, S.D. = .272$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยผลของการใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานวิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี ที่เป็นเป็นกลุ่มนักเรียนที่ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ขาดความมั่นใจในการเรียน โดยมีกิจกรรมที่ทำให้ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียน กลุ่มเก่งได้มีบทบาทเป็นผู้นำและช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม ทำให้นักเรียนกลุ่มปานกลาง และอ่อน มีความมั่นใจจึงเกิดความกล้าแสดงออก และมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นในขณะที่ร่วมกิจกรรม และมีการเรียนรู้ร่วมกันทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมของนักเรียนและคะแนนมีผลกระทบต่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกมั่นใจ และเปิดใจรับการเรียนรู้อีกมากขึ้น เพราะในกลุ่มมีการเรียนรู้ไปพร้อมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเป็นเหตุผลที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงศ์เสวก เอนกจันงศ์พร และ ธัญลักษณ์ เอนกจันงศ์พร (2561) ได้กล่าวว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาการจัดการขนส่งผู้โดยสารสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่เลือกเรียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการและท่องเที่ยว อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์ ชะเอมเทศ (2559) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาการบัญชีบริหาร โดยวิธีใช้ (projective base learning) สูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับทฤษฎีของ Bloom (1976) กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมตามที่ต้องการ จะทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความกระตือรือร้นและความมั่นใจ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. จากการวิจัย พบว่า ทักษะกระบวนการการเรียนรู้วิชาธุรกิจนำเที่ยว ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรีที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.75, S.D. = .082$) แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการจัดการเรียนรู้ในระดับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่เน้นการปฏิรูปการจัดการเรียนที่นอกเหนือจากหลักสูตร และเป็นการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีความ

สอดคล้องกับ Raviz (2008) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า สิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงของการจัดการเรียนรู้ได้ คือ การสอนที่นอกเหนือจากหลักสูตร นักเรียนเป็นตัวของตัวเอง และการทำงานกลุ่ม ซึ่งครูผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่จะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกายฉัตรขวัญแก้ว, พัชรา วาณิขวดี และสุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล (2559) ได้กล่าวว่า ระดับคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงก่อนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ระดับน้อย แต่หลังจากได้รับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยให้แผนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการสอน มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการประเมินสูงกว่าก่อนประเมินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรธนา โพธิ์เต็ง (2558) พบว่า ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยมีลำดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ ด้านสืบค้นการทำโครงงาน ด้านเตรียมความพร้อมในการทำโครงงาน ด้านร่วมสร้างผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์ (2555) พบว่า ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับสูงเรียงลำดับ ได้แก่ การวางแผนในการทำโครงงาน การลงมือทำโครงงาน ส่วนการเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา การนำเสนอผลงานและการเขียนรายงานอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ก่อนการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ครูผู้สอนควรอธิบายแนวทางร่วมกัน ของขั้นตอนการเรียนให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมกลุ่มได้ถูกต้อง ไม่เกิดความล่าช้าขณะจัดกิจกรรม ตลอดจนมุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีผลกระทบต่อสมาชิกในกลุ่ม และควรครอบคลุมเวลาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนด เพื่อทำกิจกรรมครบและทันเวลา
2. การแบ่งกลุ่มนักเรียน ควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนแต่ละคนและความสัมพันธ์โดยรวมของสมาชิกภายในกลุ่มด้วย แบบทดสอบหรือคำถามที่ใช้ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรหลากหลาย และเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน
3. ครูควรใช้คำถามในการกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนได้ตอบคำถามโดยเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ นักเรียนได้คิดวิเคราะห์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในการสร้างชุดการสอนในวิชาธุรกิจนำเที่ยวในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและทันสมัย
2. ควรศึกษาวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักจากการเรียนด้วยชุดการสอนในวิชาธุรกิจนำเที่ยวในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และองค์ประกอบอื่นด้วย เช่น ความพึงพอใจ และเจตคติของผู้เรียน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรธนา โพธิ์เต็ง (2558). *การพัฒนาทักษะการสื่อสารและความสามารถในการทำโครงการงานโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์. (2555). *การพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้น. ประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงงาน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชรินทร์ ชะเอมเทศ. (2559). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการบัญชีบริหาร โดยวิธี (Project Based Learning) สำหรับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 2 สาขาการบัญชี*. รายงานวิจัยชั้นเรียน. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ ในพระอุปถัมภ์ฯ.
- บวร สายหยุด. (2560). *ทางเลือกการศึกษาในการประกอบอาชีพ*. ขอนแก่น: พาร์ควิบูลย์
- ประกายฉัตร ขวัญแก้ว, พัชรา วาณิชขวสิน และ สุตitech ศิริพิพัฒน์กุล. (2559). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน Project Based Learning (PjBL) ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้.
- ปราณี สงวนอยู่. (2559). *แนวทางการเลือกเรียนสายงานอาชีพ*. นนทบุรี: นนทส์สยามการพิมพ์
- พงศ์เสวก เอนกจรรย์พร และ ธัญลักษณ์ เอนกจรรย์พร. (2561). *พฤติกรรมทางท่องเที่ยวประชากรรุ่นเบบี้บูม*. วิทยานิพนธ์, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ลัดดา ศิลาน้อย และ อังคณา ตุงคะสมิต. (2556). *ยกระดับครูสังคมศึกษาสู่ประชาชนอาเซียน (ASEAN Community) ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 (ฉบับปรับปรุงตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร)*.
- อาทิตย์ เสนาวัดน์. (2557). *การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: บริษัทสิทธิภาพพิมพ์.
- Bloom, B.S. (1976). *Human Characteristic and School Learning*. New York: McGrawHill.
- Raviz. (2008). *Project-based learning as a Catalyst*. NewYork: AERA.